

ÖMER SEVİNÇGÜL

— *elle* —

Keyifli Felsefe

Felsefi Kurgu

MEMENTO MORI

"hayatı sorgula!"

CARPE
DIEM

anı yakala!

**CARPE
DIEM**

Keyifli Felsefe-2
Memento Mori

Yazar: Ömer Sevinçgül
Yayın Yönetmeni: Sibel Talay
Kapak Tasarımı: Sefer Koçan
Mizanpaj: Nur Kayaalp

Carpe Diem Kitap

Yayın No:
Genç Kurgu / Felsefe-Psikoloji-Öz farkındalık
1. Baskı, İstanbul, Mayıs 2021
Yayıncılık Sertifika No: 45585

ISBN:

Lacivert Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No:5 Fatih / İstanbul
0212 511 24 24
kitap@carpediemkitap.com

carpediemkitap.com
instagram/carpediemkitap

Baskı ve Cilt:
Sistem Matbaacılık
Davutpaşa, Yılanlı Ayazma Sokak, No:8 /A
Topkapı / İstanbul
0212 482 11 01
Matbaa Sertifika No: 49687

© Bu kitabın tüm yayın hakları, anlaşmalı olarak
Carpe Diem Kitap, Lacivert Yayıncılık
Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

ÖMER SEVİNÇGÜL

Keyifli Felsefe

MEMENTO MORI

CARPE
DIEM

Ömer Sevinçgöl

Yazar olmaya lise yıllarında karar verdi. Genç okurlara hitap eden eserleri sebebiyle 'gençlik kitapları yazarı' olarak tanındı. Denemeleri, öyküleri edebiyat dergilerinde yer aldı.

Bir kamu kurumunda on yıl mühendis olarak çalıştı. 1996 yılında Modern Kültür Merkezi'ni kurdu. Bir grup lise ve üniversite öğrencisiyle birlikte Adı Yok Dergisi'ni çıkardı.

Televizyon kanallarında sanat, edebiyat ve felsefe konulu gençlik programları yaptı. Yurt içinde ve dışında gençlere dönük kültürel çalışmalara katıldı, seminerler verdi.

2005 yılında Carpe Diem Yayınevi'ni kurdu ve dokuz yıl danışmanlığını yaptı. Genç yazarların yetişmesine katkıda bulundu. Kitapları İngilizce, Arnavutça, Boşnakça, Arapça ve Almanca'ya çevrildi.

www.omersevincgul.com
[youtube/yazaromersevincgul](https://youtube.com/yazaromersevincgul)
[instagram/yazaromersevincgul](https://instagram.com/yazaromersevincgul)

Türkçe Kitapları:

- Şiraz ve Şehzade
- Şiraz ve Şehzade
- Uykumu Geri Ver!
- Anne Neden Kedilerin Elleri Yok?
- Beni Yalnız Sen Anlarsın
- Kalbinin Sesini Dinle
- Sensiz Ama Seninle
- Her Yerde Seni Aradım
- Sakın Arkana Bakma!
- Hayat Sevince Güzel
- Yazar Olmak İstiyorum
- Mervin - Beni Ararsan Bulursun
- Mervin - Esaretten Kurtuluş
- Sırlarla Dolu Bir Adam
- Gizemli Gölgeler Ülkesi
- Bir Gizli Hazine idim

- Sırlar Mağarası
- Seni Seven Biri Var
- Sonsuz Hayat Seni Bekliyor
- Her Şey Ânını Bekler
- Sana Yeni Bir Dünya Gerek
- İnanıyorum Öyleyse Varım
- Sonra Bir Gün O Geldi
- Beni Bana Bırakma
- Sana Hayret Yakışır
- Sıradan Biri Olmak İstemiyorum
- Kulluğum Sultanlığımdır
- Keyifli Felsefe - Baba Filozoflar
- Keyifli Felsefe - Memento Mori
- Keyifli Felsefe - Tabula Rasa
- Keyifli Felsefe - Carpe Diem
- Küçük Lügat

İngilizce Kitapları:

- The Eternal Life Awaits You
- Short, Easy, Fun Philosophy
- There is One Who Loves You
- Life is Beautiful When One Loves
- 'Mervin' Search, and You Will Find Me

Almanca Kitapları:

- Es gibt „jemanden“, der dich liebt
- Das ewige Leben wartet auf dich!
- Du brauchst eine neue Welt!
- Ich konnte dich nicht dir selbst überlassen
- Mervin du findest mich, wenn du mich suchst“
- Alles wartet auf sein moment
- Vertraue dich dem Besitzer deines Herzens an
- Ohne dich aber doch mit dir

Boşnakça Kitapları:

- İma Neko Ko Te Voli

Arnavutça Kitapları:

- Ja, Kjo Eshte Jeta

Birinci defterimin giriş kısmında sırlı odamı kısaca anlatmıştım. Eski zamanlardan kalma evimin epeyce altındaki bu oda muhtemelen Bizans döneminden kalma. Yazılarımı yazmak için gece yarısı bu odaya iniyorum.

Ben inince, saydam bedenleriyle filozoflar ve bilgeler de geliyorlar. Maddesiz cisim gibiler. Davetsiz konuklarım arasında filozof olmayanlar da var. Müslüm Baba, Deli Ziya, Sare, Güldane, Onur bunlardan. Bir önceki kitapta onları tanıtmıştım.

Felsefe temalı kitapları konuklarımla birlikte yazıyoruz. Bu tuhaf oturumlarda yaşananları, anlatılanları ve yapılan tartışmaları merak ediyorsan bu kitap tam sana göre. Felsefe dünyasında seyahate hazır mısın? Evet veya hayır demeden önce şimdi söyleyeceklerimi dikkatle oku.

“İnsan bu, sayısız ilgi iplikleriyle bağlanmış sınırsız, ilişki yumaklarıyla örülmüş yaşamaya yazgılı. Seviyor, seviliyor, acıyor, acınıyor, arıyor, aranıyor, buluyor, bulunuyor.

Oysa ayrılık var ara yerde, özlemleriyle baş başa kalmak var. Geceler gündüzler yaşıyor bir ömür, tatlılar, acılar tadıyor. Yüzüne hüznün gölgesi vuruyor kimi zaman, ardından mutluluk ışığı aydınlatıyor ruhunu.

Hatıraları, hayalleri, rüyaları, ebede uzanan emelleri, bitmez istekleri doldurmuş kalbini, bunlarla yaşamayı bilmek zorunda.

Duyguları, tutkuları, özlemleri var dinmemecesine. Özgürlük arıyor, birey olmak istiyor, dışına taşmak diliyor, aşmak için çırpınıyor sınırlarını. İnanmanın hazzını ya da inanamamanın ızdırabını yaşıyor kimi zamanlar.

Hayaller gerçek olur bazen, gerçekler birbiri ardınca anlaşıp, anılarsa hep unutulur. Bir unutuştur, bir unutuluştur insan, faniler üstünde durmaya yeltendi mi silinir gider belleklerden.

Onsuz olma, onsuz gelme, onsuz ölme ki diri kalsın, mutlu yaşayasın, der bilge! Varlaşmadır bu, gerçek insan olma çabasıdır, göze alabilir misin sen, hazır mısın demir asa demir çarık kendinde yürümeye?

Bir içsel yolculuğum ben, benimle yürümek kendi içinde gezgin olmaktır durmamacasına, dehlizlerinde gezinmektir ruhunun.

Her gelecek yakındır kişiye, bir varmış bir yokmuş diyecekler ya ardın sıra, şimdi var mısın?"

Metni okudun. Nasıl bir muhatap aradığımı anlamış olmalısın. "Evet, varım!" diyorsan yola birlikte devam edebiliriz.

Bu gece yine indim sırlı odama. Masama oturdum. Önümde defterler, kalemler var. Masanın üstünde iki de kurukafa bulunuyor. Bunların üzerine birer mum koyup yakıyorum. Mum ışığında düşünmeye ve yazmaya karar verdim.

Bu defterde konumuz felsefenin en temel, en önemli meseleleri olacak. Karşılıklı konuşma tarzında ilerleyeceğiz. Kısmen Sokrates tarzı. Platon da buna benzer bir üslubu tercih etmiş. Fakat bizimkinin özgün tarafları da var. İleride göreceksin.

İlkin Sare söz aldı. “Beni tanımayanlar olabilir. İzninizle kendimi tanıtayım. İsmim Sare. Lisede okuyorum. Bilime ve felsefeye merakım var. Son günlerde bunlara retorik de eklendi” dedi.

“Neden retorik?” diye sordum.

“Kişinin bildiklerini, düşündüklerini etkili bir biçimde dile getirmesinin önemli olduğunu anladım da ondan.”

“Okulda neler yapıyorsun?”

“Bir felsefe kulübü kurdum. Kulübümüze ‘Felsefenin Yaramaz Çocukları’ adını verdik. Bir düzine üyemiz var. Bir araya gelip tartışıyoruz. Fakat bilgimiz yetersiz. Bazı konuların içinden çıkamıyoruz. Zihnimiz kuşku- larla doldu.”

“Kuşku yer bitirir insanı.”

“Evet, gerçekten öyle. Bu durum benim uykularımı kaçırarak raddeye geldi. Düşünsel yönden kendimi yetersiz hissettim. Gittim kitapçıya, bir kucak dolu- su felsefe kitabı aldım, başladım okumaya. Tam bir fiyasko oldu.”

“Neden?”

“Yazdıklarını anlamakta zorlanıyorum. Kendimi aptal gibi hissettim. Dilleri, anlatım biçimleri tuhaf geldi bana. Karanlık, bulanık, puslu. Sanki başka bir dil kullanıyorlar. Büyücü dili gibi bir şey. Ruhum da- raldı okurken, sıkıldım. Büyük bir kentin loş yeraltı dehlizlerinde gezinen gezgin gibi hissettim kendimi.”

Müslüm Baba “Yaşın küçük amma aklın büyükmüş kızım. Evelallah üstesinden gelirsın” dedi.

“Teşekkür ederim. Kararlıyım, yılgınlık yok, sonuna kadar gideceğim. Beni zora sokan nedenlerden biri de, yazarların derin görünme çabası oldu. Bunlar yetmez- miş gibi, ağıdalı bir anlatım biçimi kullanmışlardı.”

“Nasıl yani?”

“Gereksiz yere uzatılmış cümleler, art arda gelen zincirleme tamlamalar, yerli yersiz kullanılan paran- tezler anlatımı içinden çıkılmaz bir hale getiriyor.

Çeviri kitaplar ayrı bir sorun. Türkçe diye öyle ke- limeler kullanılmıştı ki şaşım kaldım.

Henüz dile yerleşmemiş kelimelerle doluydu sayfalar. Bir süre düşündükten sonra bir gerçeğin daha farkına vardım.”

“Nedir o?”

“Durmuş oturmuş bir felsefe dilimiz yok. Batı dillerindeki terimleri karşılamak için uydurulan kelimeler tam bir bilmece. Bıraktım hepsini. Burası tam bana göre. Nasıl geldim bilmiyorum ama memnunum.”

Sözün burasında bana yöneldi Sare. Eliyle işaret ederek “Seninle yürümek istiyorum. Felsefe konularını sen anlat bana. Benim dilimle. Derin sorunları tartışalım” dedi.

“Burada benden başka kimseler de var Sare. Filozoflar, düşünürler, bilgiler sana yardımcı olabilirler.”

“Evet, farkındayım. Ben sorularımı ve sorunlarımı söylerim, siz de bana yardımcı olursunuz.”

Bir süre düşündükten ve odadakilere baktıktan sonra “Felsefe kitapları konusunda haklısın Sare. Ben de epeyce güçlük çekmiştim bir zamanlar, seni anlıyorum” dedim.

“Sürekli akılyürütme, soyutlama. Düşünürlerin kalbi uykuda sanki. ‘İnsan’ yitip gidiyor ara yerde. Halbuki insan için olmalı her şey. Dil de insan için, üslup da, kitap da.”

“Evet, yaratılış ağacının en son meyvesidir insan. Maddesi küçük, fakat manası, misyonu büyüktür. Felsefenin en önemli amacı da bu manayı, bu misyonu düşündürmek ve buldurmaktır insana. Başlangıçta hikmet sevgisiydi felsefe, akıl yoluyla mana arayışydı, var oluşla ilgili sorulara cevap vererek ruhu tatmin etme çabasıydı. Zamanla kuru bir tanım ve terim yığına dönüştü.”

“Biz felsefenin özüne inelim öyleyse. Kuru tanımlarla zaman yitirmeyelim.”

“Peki. Derin felsefe konularını günlük dille anlatmak zordur ama denemeye değer. İş biraz da sana düşüyor. Gagasını açıp yiyecek bekleyen kuş yavrusu gibi olmayacak, çaba harcayacak, bedel ödeyeceksin.”

“Bedeli ne?”

“Uyanık bir zekâ, merak, alaka, tahkik, dikkat, tefekkür... Bu arada kendi öykünü de anlatmalı, yaşantından, duygularından, düşüncelerinden, çevrendeki insanlardan söz etmelisin. Paylaşım karşılıklı olmalı. Zorlu bir yolculuk olacak bizimki. Uzun, çileli, coşkulu bir yola çıkıyoruz.”

“Ne kadar zor olursa olsun sonuna kadar varım, asla pes etmeyeceğim, söz!”

Biz Sare ile konuşurken Deli Ziya ısrarla elini kaldırıyordu. “Buyur Ziya Baba, bir şey mi söyleyeceksin?” dedim.

“Müsaade edersen bir kıssa anlatmak istiyorum. Sare kızımızı dinlerken aklıma geldi.”

“Seni dinliyoruz.”

“Eski zamanların birinde bir filozof yaşırmış. İlmîni, fikrini halka yaymak istiyormuş. Hitabet kürsüsüne çıkmış, önemli meselelerden söz etmeye başlamış.

Bir de bakmış ki halk kendisini dinlemiyor, kendi aralarında konuşuyorlar. Bunun üzerine ‘Bir hikâye anlatıp ineceğim’ demiş. Hikâye lafını duyan herkes dikkat kesilmiş. Bilge de anlatmaya başlamış:

Uzun zaman önceydi. Bir delikanlı Megara’ya gitmek için bir eşek kiralamıştı. Eşegini kiraya veren adamın da Megara’da işi vardı. Beraber yola düştüler.

Konuřa konuşa giderlerken öğle sıcağı bastırdı. Biraz dinlenmek ve yemek yemek üzere durdular. Bir gölgelik aradılar ama bulamadılar.

Eşegin sahibi, yemeğini alıp eşeginin gölgesine sığındı. Eşegi kiralayan genç buna içerledi.

‘Sen çekil, eşegin gölgesinde ben oturacağım’ dedi.

Beriki itiraz etti: ‘Olur mu öyle şey! Ben oturmalıyım, çünkü eşek benim.’

Delikanlı ‘Evet, eşek senin ama bana kiraya verdin’ dedi.

Bunun üzerine eşek sahibi ‘Ben sana eşıği kiraya verdim, gölgesini değil’ diye diklendi.

Kavga ettiler ve mahkemeye gittiler.

Hikâyenin tam burasında birdenbire susan filozof, kürsüden inmiş, kapıya doğru yürümeye başlamış.

Dinleyiciler ‘Sonunda ne oldu, sonunu anlat, merak ediyoruz!’ diye bağrışmışlar.

Bunun üzerine tekrar kürsüye çıkmış. ‘Sizinle önemli fikirlerimi paylaşmaya çalıştım, dinlemediniz. Şimdi ise eşığin gölgesini merak ediyorsunuz. Ne fikrimi söyleyeceğim ne de eşığin gölgesine ne olduğunu!’ demiş, kürsüden inmiş ve gitmiş.”

Hikâyeyi dikkat ve ilgiyle dinleyen Güldane gür bir kahkaha attı. “Yaşı Ziya Baba! Ne güzel anlattın! Bak, ben bile anladım” dedi.

Sare, hoř bir tebessümle Güldane'ye baktıktan sonra birden ciddileřti ve bana yöneldi.

“Zihnim bir soru kumkuması âdeta. Bugüne dek üstünü örterek yaşadım. Ruhumun derin dehlizlerinde bekleyen bir sürü kuruntu beni tırmaladı durdu. Kemirgen sorularla koyun koyunaydım. Yanıt aramayı hep erteledim. Yüzleşmekten korktum açıkçası. Yok saydım onları. Tatlı hayatıma sınırlar çizdi diye kaygılandım.

Fakat yok saymakla yok olmuyorlar. Düşünmemek dindirmiyor içimdeki sızıyı. Yeter artık! Kendimi tanımak, kuruntularımdan arınmak, alın yazıyla barışmak, huzur bulmak istiyorum.

Neler yaşadım, bilmiyorsun. Hepsini anlatmadım. Başımdan geçenler beni düşünmeye mecbur bıraktı. Hepsini konuşalım, her şeyi... Daldan dala atlama olacak biraz, yaramaz bir kuş gibi. Bir ondan, bir bundan.”

“Peki, nasıl istersen. Yol haritasını sen belirle. Dilersen öbür konuklardan da destek alabilirsin.”

“Tamam, öyle yaparım. Bu arada bir gerçeğin daha farkına vardım. Terimlerin anlamını bilmeden felsefi bir konuyu kavramak mümkün olamıyor. Tartışmalar bir sonuca ulaşamıyor.”

“Yerinde bir tespit. Kelimelere farklı anlamlar yükleyen iki insanın birbirini anlamasına imkân yok. Kavramlar tanımlanmadan yapılan tartışmalar havada kalmaya mahkûm.”

“Kitap okurken dogmatik, agnostik, eklektik, septik gibi terimlerle karşılaştım. Özellikle ‘bilinemezcilik’ felsefesini merak ediyorum. Bu felsefeyi benimseyen biriyle tartıştım. Bir sonuca varamadık.”

“Filozoflar, bilgiler, düşünürler sahih, doğru, kesin ve gerçek bilgiye erişmenin yolunu yordamını aramışlar. ‘Bilgi nedir, neyi bilebilirim, nasıl bilebilirim, ne kadar bilebilirim, bilgi elde etmek için hangi yöntemi kullanmalıyım?’ gibi sorular sormuşlar. Her biri kendince bir cevap vermiş. Böylece bir felsefe dalı oluşmuş. Bu dala ‘epistemoloji’ adını vermişler.”

“Ne demek epistemoloji?”

“Bilginin bilimi, bilgi felsefesi gibi manalara gelen bir terim. Bir yöntem meselesi olmakla birlikte çok önemli. Bilgiye erişmek için kullanılan araçların ve verilen cevapların bir sürü ciddi sonuçları var.

Filozoflardan kimi duyuları önemsemiş, kimi akli, kimi sezgiyi, kimi deneyi. Deneycilik, duyumculuk, akılcılık, sezgicilik gibi felsefeler buradan çıkmış.

Kimi de bunların ikisini, üçünü birlikte kabul etmiş, bilgi araçlarından birini alıp öbürlerini bırakmamış. Buna ‘eklektik’ yani ‘seçmeci’ yöntem demişler.

Bazı düşünürler her şeyden kuşku duymuş, hiçbir bilgidен emin olamamışlar. Bunlara ‘septikler’ yani ‘kuşkucular’ adı verilmiş.

Kuşkucuların tam zıddı olan ‘dogmatikler’ ise bilgilerini, fikirlerini kesin kabul etmiş, tartışılmasına bile tahammül edememişler.

Kimi düşünürler de ‘Deney ve gözlem alanına girmeyen şeyler hakkında bilgi edinilemez, bunlar bilinemez’ demişler. Bunlara ‘agnostikler’ yani ‘bilinemezci’ denmiş.

Bu muhakeme nedeniyle arada kalırlar. Söz gelişi, imanla ilgili konuları ne kabul ederler ne de inkâr. Kuşkusuz, kabul etmemek de bir inanmama biçimidir.

Fakat sayıları az da olsa ‘Dinler tarafından ileri sürülen ama gözlem ve deneyle kanıtlanamayan konularda kesin bir yargıya varılamaz ama bunlara inanılabilir’ diyenler de vardır.

Bilinemezci kimi tanrıtanımazlar kadar saldırgan değildirler. ‘Yok’u savunmazlar, ‘var’ı kabul etmezler, iki arada bir derede kalırlar. İnanan ‘var’ der, tanrıtanımaz ‘yok’ der, bilinemezci ‘ne var, ne yok’ der. Makul olanın, bilimsel olanın bu olduğunu söyler. Bilgi alanını daraltır.

“Peki ‘Bilinemez, kanıtlanamaz, kabul edilemez’ diyen birine nasıl yanıt verebiliriz?”

“Kişinin öznel kanısıdır bu, genelleme yapmaya hakkı yok. ‘Sence öyle olabilir ama kendinden yola çıkarak kesin ve genel bir yargıya varamazsın’ diyebiliriz. Kaldı ki duyu deneyinin dışında kalan varlıkları kanıtlamanın da kendine özgü yöntemleri var.”

“Nasıl?”

“Söz gelişı, her eser ustasını gösterir. Mesela kitaba bakarak yazarı tanımak, bilmek mümkündür. Evren de bir eserdir, düzenli, uyumlu, ölçülü oluşuyla ustasını gösterir, bildirir. Bu ustanın aynı zamanda ilim, irade ve kudret sahibi olması da gerekir, çünkü bu niteliklere sahip olmayan biri gözümüz önündeki sanatlı eserleri yapamaz, yaratamaz.”

Konuşmamı dikkatle dinleyen Müslüm Baba “Eklektik kelimesi ilgimi çekti. Keklik gibi. İster istemez keklikli türküleri hatırladım. Güldane, sen anladın mı bu eklektik meselesini?” dedi.

“Evet, anladım Baba. Daha önce ileri sürölen felsefelere bakıyorsun, hiçbirini tam kabul etmiyorsun, her birinin sana doğru gelen yönlerini alıyor, onları bir araya getirerek kendi felsefeni kuruyorsun. Farklı çiçekleri bir araya getirip demet yapmak gibi.”

“Harikası! Dur sana bir fıkra anlatayım da ödölün olsun... Karadeniz sahilindeki köylerden birinde Temel adlı bir adam yaşarmış. Tarlası küçük, horantası kalabalıkmış. İş bulup çalışmak için başka beldelere gidecekmış. ‘Hanım, sepeti hazırla da gideyim’ demiş.

‘Sepete neler koyayım?’ diye sormuş hanımı.

‘Malayı koy, belki inşaat işi yaparım. Malaya testereyi ekle, belki marangozluk yaparım. Testereye usturayı ekle, belki sünnetçilik ederim. Usturaya kerpeteni ekle, belki diş çekerim. Kerpetene makası ekle, belki

berberlik ederim... Ha, řu mübarek Kuran'ı da ekle, belki başka iş bulamam, hocalık ederim.'

Hanımı sepeti hazırlamış. Temel düşmüş yollara. Kasaba kasaba, köy köy dolaşmış, iş aramış ama bulamamış. Nihayet camisi olan fakat imamı olmayan bir köye imam olmuş. İlmi az, kıraatı zayıfmış amma kimin umurunda!

Bir gün ikinci namazı kıldırıyormuş. Her nasılsa rekatları şaşırmış, dört rekatlık ikindiye iki rekat kıldırıp selam vermiş. Bunun farkına varan bazı köylüler 'Hocam, yanlış kıldırдын' diye seslerini yükseltmişler.

Temel bu, hatasını kabul edip de ahalinin diline mi düşsün! Kalkmış ayağa, dönmüş cemaate 'Ula köylüler! Siz ne mübarek insanlarsınız öyle. Ha bu ikinci namazı her kırk yılda bir kez iki rekat kılınır, o da size nasip oldu. Ne kadar şükretseniz azdır' demiş."

"Eklektik felsefe Temel'in sepetine benziyor yani. Ya gerçekten alem adamsın sen Baba" dedi ve kıkır kıkır güldü Güldane.